

El llenguatge

Els contrari

L adjectiu contrari és també usat com un substantiu, significat «enemic, adversari» i, amb un valor neutre, que és el que ara ens interessa, significat «cosa oposada»: Jo més aviat hauria dit el contrari. Va passar el contrari del que havia previst. I, ahora, ha originat les locucions al contrari adverbial, i al contrari de prepositiva: No se n'havia oblidat; al contrari, se'n recordava molt. I Aquest cas, al contrari de l'anterior, és un poc fosc.

Anant sempre el substantiu contrari —amb el valor que ara ens ocupa— precedit de l'article el que, com és sabut, en un àmbit molt extens de la nostra llengua té la mateixa pronunciació que l'article contracte al de les locucions indicades, és comprensible que sorgeixin dubtes en l'escriptura d'aquestes expressions. Convé, doncs, analitzar-ne la funció per tal de no confondre el contrari amb al contrari i viceversa. El grup nominal el contrari representa sempre el subjecte o un complement d'objecte del verb, com en l'oració Jo vaig dir el contrari en què fa de complement acusatiu. En canvi, en Jo, al contrari, diria que sí, podem adonar-nos fàcilment que el complement directe o acusatiu és la subordinada el·líptica que sí i que el grup al contrari no és sinó una determinació circumstancial: es tracta, per tant, de la locució adverbial al contrari. Cal tenir en compte, però, que sovint el grup nominal el contrari es refereix a un verb —és a dir, n'és el subjecte o un complement— sobreentès, com en l'oració No li vaig dir això sinó el contrari amb què es vol significar ...sinó que li vaig dir el contrari... Comparem, encara, la construcció anterior amb la següent: No li vaig dir això sinó, al contrari, allò altre.

També escau d'advertir que el grup nominal el contrari s'integra en grups més amplis amb l'enllaç de la preposició de cosa que afavoreix la confusió amb la locució prepositiva al contrari de. Comparem, de nou, Jo volla el contrari d'això i Jo ho volla al contrari de com ho han fet: en la primera oració el grup nominal el contrari forma part integrant del complement acusatiu del verb; en l'altra, en canvi, aquest complement és representat pel pronom neutre ho i la locució prepositiva al contrari de no fa sinó introduir un complement —el terme predicatiu— d'aquest pronom.

Albert Jané